Звон.

Беларуская штодзенная політычна-літэратурная часопіс.

Рукапісы павінны быць перапісаны чытэльна. Аплата прынятых рукапісаў залежыць ад Рэдакцыі.
Рукапісы назад не выдаюцца.

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі:
м. Мінск. Юбілейны дом.

Цана нумару 1 марка.

Год выданьня I.

РЭДАКЦЫЯ адчынена штодня, апрача сьвят ад 9—12 гадз. і ад 5 7 гадз.

Цана абвестак:
за 1 радок за тэкстам . . . 2 м.
шукаючым працы, за абвестку 2 м.

№ 5. Менск, Середа 3 верасьня 1919 г. № 5.

Дзеле вялікага недахвату паперы газэта часова выходзіць тры разы на тыдзень: *у панядзелак, сераду і пятніцу.*

Абвяшчэньне № 16.

Намесьніка Гэнэральнага Камісара Усходніх Зямель.

1. Паведамляецца наогул, што усякіе распараджэньні і дэкраты бальшавіцкай улады аб прыватнай уласнасьці—гэтым загадам касуюцца і нададей траціць сваю вагу і сілу.

2. Ад камітэтаў, паўстаўшых па загаду урадаў бальшавіцкіх і усіх пастаўленых праз тую-ж уладу загадчыкаў і кіраўнікоў справамі гаспадаркі лясной і польнай, с выданьнем гэтага аглашэньня адбіраецца усякае права утыкацца у справы прыватнай зямельнай уласнасьці. Ураз, па перадачы усей маентнасьці, камітэты распускаюцца. Арганізацыі зьвязкаў селянскіх працаўнікоў могуць закладывацца толькі па адтрыманьні дазваленьня, зацьверджанага Урадам.

3. Усякая прыватная уласнасьць ці будзе яна награбленай ці мо прынадкова знаходзячаяся у незаконных уласьціцеляў,—павінна быць безадкладна зьвернена.

4. Уласьціцелі зямельнай маетнасьці, альбо іх праваможные намесьнікі змушаюцца да 10 верасьня прыняць у свае уладаньне зямельную маетнасьць, каторая муcе быць ім перахазана праз Ліквідацыйную Камісію бышага Ураду прыватнай (зацьверджанай законна) уласнасьці, і гэта павінна быць спраўджана (афармлена) законнымі актамі.

5. Зямельная маетнасьць ня прынятая уласьціцелямі да 10 верасьня гэтага году у свае рукі бяз асобна важных да гэтага прычын, пазастае у уладзе адміністрацыі Ураду краевага і можа быць аддана у арэнду на сходзючы год гаспадарчы.

Намесьнік Гэнэральнага Камісара Усходніх Зямель на Менскі Округ:
Ул. РАЧКЕВІЧ.

Адміністрацыйны Кіраўнічы Справамі МЕШЧАНОЎСКІ.

Абвяшчэньне № 19.

Гэтым паведамляецца, што с сягоднешняга дня цывільным асобам дазваляецца свабодна хадзіць па месьце да гадзіны 22-ой (10-й) вечарам.

Выданые дагэтуль часовые пропускі павінны быць переменены, дзеле гадзіны вячэрняй, на новые, каторые будуць выдавацца у урадзе Начальніка Паліцыі.

Намесьнік Гэнаральнага Камісара на Менскі Округ Ул. РАЧКЕВІЧ.
Кіраўнічы Адміністрацыйнымі Справамі А. МЕШЧАНОЎСКІ.
Менск, дня 29 жніўня 1919 г.

Няма цэнтру.

Цяпер, калі сапраўды вырашаецца доля нашае Бацькаўшчыны, беларускі рух ня мае політычнага цэнтру. Мы маем Рады Віленшчыны і Гродзеншчыны, ёсьць у нас Нацыянальны Камітэт у Менску, каторы мае рэарганізавацца ў Раду Меншчыны, але няма тэй правамоцнай, цэнтральнай арганізацыі, каторая гаварыла-б ад ўсяго беларускага грамадзянства каторая-б злучала ў сабе політычную чыннасьць усіх паасобных арганізацыяў і груп, і зьвярнула-б на сябе увагу ўсяго беларускага народу. Усе выпадкі апошніх год зьнявершылі наш народ. Ен шукае сабе рады ў сабе і кале сябе, і толькі арганізацыя, утвораная ў імя яго і ў імя дабра яго бацькаўшчыны, можа стаць яго павадыром і кіраўнічым.

Праўда, мы маем Раду Б. Н. Рэспублікі, але пры сучасных політычных умовах яе было-б занадта трудна склікаць. Тым часам цэнтр, або адпаведную арганізацыю ўсяго нашага руху, мы павінны утварыць у самы кароткі час. Жыцьцё ня чакае, бо народ разабьецца на дзьве часткі подлуг дзвюх суседніх культур і мы, сьведкі сягоднешняга, будзем констатаваць толькі падзел нашай Бацькаўшчыны на двое.

Уратаваць палажэньне можа толькі політычны цэнтр нашага руху. Гэты цэнтр ёсьць,-толькі бальшавіцкая навала на некі час была адціснула ад яго увагу народа. Народ чакае яго, шукае яго ўсюды і на яго пакладае свае надзеі. Гэта пасьведчыць кожны, хто быў на вёсцы і умеў гаварыць з нашым сялянствам. Гэтым політычным цэнтрам у цяперашні момант павінен быць той орган, што выдзяліла з сябе Рада ў особе Рады Н. Міністраў. Яму Рада даручыла вясьці сваю работу, і ён павінен цяпер стаць тым, чым ёсьць. Ен павінен злучыць кале сябе політычную работу ўсіх новаутвораных арганізацыяў і павясьці сваю працу подлуг рэяльных, відочных адносін нашых суседаў. А гісторыя нашага народу і відочные адносіны нашых суседаў гавораць нам пра тое што мы павінны іці ў контакту з Польшчай. Толькі політычная сувязь з нашай суседкай з заходу можа забяспечыць нам максімум нашых культурных і эконамічных запатрэбаваньняў. Толькі тое, што будуецца на цьвердым гістарычным грунці, мае сілу і будучыну.

Абяцянка—цацанка, а дурному радасьць.

Кожная політычная партыя мае сваю тэорыю, свае мэты і лёзунгі, у якіх гэта тэорыя і мэты коратка і ясна выказваюцца. Дабіваючыся сваіх мэт, партыя павінна выставіць толькі тые абяцанкі, якіе яна можа уісьціць, не адымаючы таго добрага, што народ ужо мае. Іначай партыя можа вызваць няхэнць (устрэнт) да сябе і, маючы высокіе мэты, быць прычынаю не прогрэсу, а упадку грамадзянства.

Асноваю усякага прогрэсу зьяўляецца добра праваджавая гаспадарка, каторая забяспечвае перш усяго усе матэрыяльные патрэбы народу. Маючы гэтыя прыпцыпы на увазе, глянем на працу бальшавікоў. Глаўная мэта іх—захват імі улады, ці як яны называюць «дыктатура пролетарыяту», і утрыманьне яе усімі способамі, ня лічучыся ні з якою маральлю. Каб дапяць гэтага, яны кінулі лёзунгі «далоў вайну» і «ўся зямля адразу належыць усяму народу». Цёмнаму, ня ведаючаму, за што ён ваюе, народу абрыдла вайна, ён хацеў спакою і зямлі. Салдаты кінулі фронт і паўцякалі дадому, каб там бяз іх не падзялілі зямлі. Гарнізон Петраграду падтрымаў бальшавікоў, у другіх мейсцох адпор быў слабы, і ўласьць перайшла у іх рукі. Усе чыста маёнткі, гэтыя фабрыкі хлеба, былі зьнішчаны: двары папалены, інвэнтар разграблены. Усе уклады ў банкі, больш за 10 тысяч рублеў, былі

рэквізаваны. Здавалося, што драбнейшыя уклады ня будуць чэплены. Аднак майстрэ у грабежы захапілі і дробныя уклады вельмі спрытна. Яны навыпускалі такую процьму паперовых грошай, што номінальныя іх рублє зрабіліся сперша капейкамі, а пасьля і дзесятымі капейкі. Хто уклаў у спратную (зьберагацельную) касу да вайны 1 тысячу рублёў золатам, той цяпер мае тольві 1 рубель золатам. Калі перш ён мог за 1 тысячу рублёў купіць землю і павясьці гаспадарку, то цяпер за гэтые грошы ён ня купіць 1 пуда жыта, ці парток сабе. Фактычна ён аграблены, як і той хто меў больш за 10000 рублеў. Бачучы свой грабеж, разумные людзі пачалі пераводзіць свае грошы на тавар і трымаць у сябе ня грошы, а тавар, бо астатні утрымваў сваю вартасьць, а першыя з кожным днем, з выпускам новых паперак, усё падалі. Пачалася страшэнная спэкуляцыя, каторая, пры браку прадукцыі тавараў, яшчэ больш накручвала цэны.— Зрабіўшы самі спэкуляцыю праз безупынны выпуск грошай, бальшавіцкія нізы прынялі і самі вялікі удзел у ёй, а вярхі накладвалі акрутные кары і расстрэльвалі нявінных людзей, бо праўдзівые спэкулянты былі у контакці з камісарамі.

Каб мець на сваем боку рабочых і селянство, бальшавікі плацілі першым велькіе грошы, ня трэбуючы прадукцыйнасьці працы, а з другіх ня бралі падаткаў. Гэта яшчэ больш падняло цэны, і рабочаму яго пэнсіі ледзьве выстарчало на 1 фунт хлеба на дзень. Маёнткі не давалі хлеба, трэба было рэквізаваць хлеб у селян. Няпэўны, што у яго не забяруць усё, селянін пачаў сеяць стольві, каб выстарчыло яму аднаму. Бачучы гэта, бальшавікі праканаліся, што маёнткі усе ня можна раздаць народу і завялі *савецкія* камуністычныя гаспадаркі, аднак з саусем мізэрнаю прадукцыяю, бо маёнткі былі перад гэтым грабованы селянамі.

Селянін убачыў сябе абманутым у сваей надзеі дастаць зямлю. Дзякуючы гэтаму, уставіуся грунт для паразуменьня паміж памешчыкамі і селянамі. І тые і другіе зразумелі, што аграрнае пытаньне яны павінны рашыць на згодзі паміж сабою.

І спакою ад вайны селянін не дачакаў, бо пачалася грамадзянская вайна, і тыя жудасьці, каторые маскалі рабілі на фронце, цяпер кожная баба і дзіця маглі бачыць у сваей вёсцы. І тут народ стаў цалкам абманутым.

Пачалося агульнае недавольство бальшавікамі і сярод рабочых і сярод селянства. Каб задушыць гэтае недавольство і утрымаць уладу у сваіх руках, бальшавікі аднялі у народу усе правы: сходаў, вольнасьці слова, друку, палітычнага сумленьня, права выбараў сваіх людзей у свае рады. Завялі «чрэзвычайкі», каб чырвоным тэрорам скаваць розум і волю чалавека і зрабіць яго паслушным быдлам савецкай улады. Ніхто ня быў пэўны, што ен ня будзе зараз арыштованы і расстраляны.

Зьдзек над народам, масавы расстрэл інтэлігэнцыі, усяго падымаючагася над пазёмам грамады, заставіў другіх уцячы і узяцца за ражон, каб бараніць свае правы і помсьціць за мукі і сьмерць сваякоў. Вось прычына грамадзянскае вайны.

Дзеле таго, што і маентнасьці другіх дзержаў былі зрабованы, бальшавікі маюць сваімі ворагамі увесь сьвет. Пакрыўджаные рускіе—„белагвардзейцы“—як іх называюць бальшавікі, маюць дапамогу грашыма і бронею з заграніцы. Савецкая Расія ізоліравана, ад усяго сьвету.

Свой гаспадарскі развал бальшавікі тлумачаць блёкадаю іх, тым што яны ня маюць ніякіх зносін гандлёвых з усім сьветам. У другім артыкуле разгледзім, ці праўда гэт., ці не.

Такім чынам, бальшавіцкая рэвалюцыя мае сваім канечным вынікам сваю рэвалюцыю, ці як бальшавікі называюць „контр-рэвалюцыю“.

X.

З газэт.

Аб Вільні.

„Чым ёсьць Вільня?“—ставіць пытаньне віленская польская газэта „Nasz Kraj“ і адказвае:

„Вільня ёсьць сталіца Літвы, а разам з тым польскім горадам, ля-

Кароткая гісторыя

культурнага жыцьця беларускага народу.

III.

Успомнім беларускіе казкі, паданьні, легэнды. Тут мы маем такое багацьце народнай творчасьці, як ніводзін славянскі народ. Цэлые томы нашых казак, песень, легэнд выданы расійскімі і польскімі этнографамі, і ўсё гэта ляжыць як сыры, але многа цэнны матэрыял, і чакае свае апрацоўкі для шырокага ужытку. Або вось глянем на беларускі *орнамэнт*. І тут наш народ утварыў сваю орыгінальную культуру і выявіў сваю вялікую здольнасьць і талент. Хто з нас ня ведае слуцкіх паясоў? Яны вядомы былі ўсяму сьвету. Тканые золатам і срэбрам, аздобленые малюнкамі нашых ніў, лясоў і лугоў, нашымі кветкамі, яны лічыліся даўней скарбам нявымоўнай вартасьці і перадаваліся ў спадшчыну, як пэрлы і дыямэнты. Нашые слуцкіе паясы ня раз былі прычынай вайны у князёў маскоўскіх і украінскіх. Няслушна перайшоўшы ў спадшчыну ад аднаго князя к другому, яны учынялі вальку паміж князьямі і параджалі сьмяртэльную варажнечу. Так людзі вісока цанілі гэты гэніяльны твор беларускага народу.

Наша будаўніцтво яшчэ мало дасьледжано, але і тое, што ужо зроблено, сьведчыць і тут пра нашу орыгінальнасьць. Старые нашы цэркві, унійацкіе капліцы, шляхецкіе дама і палацы, даўнейшые замкі, бакшты або вежы, бажніцы, крыжы пры дарозе самі за сябе голасна расказваюць пра вялікую здольнасьць і талент народу, што іх будаваў.

Беларускі народ вытварыў і сваё орыгінальнае *права*, якім народ наш карыстаўся аж да 1831 г., покі не забараніў яго маскоўскі цар Мікалай І. Нашае уласнае беларускае права зложано у зборніку, вядомым пад назваю „Літоўскі Статут.“ Статут нашых законаў быў трэйчы друкаваны, у 1529 г., 1566 і у 1588 г. і адзначаецца вялікай гуманнасьцю. Напрыклад, у той час, як Заходняя Эўропа цяжка карала за рэлігійные выступы, у нас, па Статуту, забаранялося адно пераходзіць з хрысьціянства ў магомэтанство і жыдоўство. Да нашага права колісь добра прыслухваліся суседзі, і Маскоўскіе цары аберуч карысталі з Літоўскага Статуту, як укладалі „Кормчую“ 1650 г. і „Уложения“ 1649 г. Аб гэтым ў адзін голас сьведчаць такіе расійскіе гісторыкі, як В. Сергеевіч, В. Владімірскі-Буданов, С. Бершадскі, Г. Мілорадовіч, Д. Міллер, Л. Лазарэвскі, Л. Кістековскі і шмат іншых.

Соткі тысяч актаў па архівах у Вільні, Кіеве, Варшаве, і Альбове нядвумысна сьведчаць пра орыгінальнасьць беларускага права, а так сама і пра тое, што за старые часы суд быў у нас сваею роднаю беларускаю мовою. У Літоўскім Статуце, напісаным бе-

жачым на абшары польскім па мове... Але да Вільні, як да сталіцы гістарычнай цэлай Літвы маюць справядлівае, натуральнае права і ліцьвіны і беларусы. Бо тут з натуры рэчы разьвівалося і развівацца будзе ўсё жыцьце краю і к гэтай крыніцы будзе цягнуць ўсё насяленьне краю бяз розьніцы нацыянальнасьці. Тут знайшлі сабе апору старанньні адраджэньня літоўскага народу, што пачаў будзіцца да сьвядомасьці. Тут мацней, як дзе ў іншым мейсцы (нават у Менску) праявіліся першыя крокі беларускага нацыянальнага руху. Нарэшце належыць дадаць, што і для жыдоў цэлай Літвы Вільня зьяўляецца так сама найважнейшым цэнтрам.

І з гэтым фактам, так сама, як з польскасьцю Вільні, мусіць лічыцца кожны цьверозы палітык, не засьлеплены цесным партыкулярызмам ці гарачнасьцю...

Адгэтуль вынік",—канчае „Nasz Kraj",—што квэстыя аб Вільні можа быць разьвязана ў інтарэсах усіх народаў Літвы толькі на основе *супольнага* абладаньня. Вільня, як цэнтр, куды цягнуцца ўсе, складаючыя яго, часткі, адыграе ўласьцівую яму роль у жыцьці ўсіх народаў краю толькі як сталіца цэлага краю, а не тае ці іншае, большай, або меньшай, яго часткі. Дзеле спаўненьня гэтага становішча для Вільні, згоднага з яго гістарычным прамінулым і з яго сучасным становішчам, трэба дамагацца непадзельнасьці Літвы.

Толькі, як сталіца Літвы, злучаючая ў адно цэлае абшары літоўскіе, польскіе і беларускіе, Вільня дасягне поўных умовін разьвіцьця. Толькі як супольная ўласнасьць палякоў, беларусаў і літоўцаў Вільня адыграе ролю, якая ёй прыпадае па яе географічным палажэньню. Толькі такое разьвязаньне справы аб Вільні пераробіць яе з косткі нязгоды, на вузел, зьвязуючы на грунце супольнай працы усё мясцовае насяленьне".

БУРА.

Стогне віхар, гудзе у полі,
Гне сталетніе дубы.
Плачуць людзі в горкай долі—
Недзе дзецца ад журбы.

Вые віхар бязупынна,
Дрэвы верне з каранем
А дзе ж гэтаму прычына?
І на вошта мі і жывем?

Калі-ж хмары перастануць
Зацямняці нашы дне?
Калі-ж праўда зноў ваустане
І прамень сьвятла блісьне?

Калі-ж мы, у думцы згоднай,
Устанем край свой бараніць,
У Беларусі—Маці роднай,
Як браты, пачнема жыць?

Ой, ня плач, гаротны людзе,
Бо шкада-ж нашых вачэй!
Пасьле буры ясна будзе.
Заіграе дзень ярчэй.

Калі б хмары ня шумелі
Навакол нашых сялiб,
Калі-б гора мы ня мелі—
Без свабоды памярлі б.

Скора прыдзе да нас воля!
У родным краю—паміж нас—
Заясьнее шчасьце, доля,
Будзе сьвято—вялік час!

1893 г. Я. Вітан-Дубейкоускі.

Палітычные навіны.

Паведамленьне Менскай Рады-ястанцыі.

За 28-VIII.

Літоуска - Беларускі фронт. Чыннасьць нашае пяхоты і кавалерыі. Нашые войскі забралі Тураў; непрыяцель адступіў на ўсход

Фронт Галіцыйскі і Валынскі. Спакой.

Варшава 25-VIII. Апошніе украінскіе войскі пакінулі Пакуце.

Сосновец. 27-VIII. Паўстанцы ў Верхней Сылезіі ваююць далей. Паўстаньне пашырылося на паўночные паветы.

Дапамога Англіі усходняй Эуропе. Лёйд-Джордж ў лісьцё, напраўленым ў газэты дае тлумачэньне сваей апошняй гутарцы і заяўляе, што ангельскі ўрад гатоў асыгнаваць крэдыт да 650 мільёнаў франкаў дзеле дапамогі і рэорганізацыі пэўных частак ўсходняй Эуропы. Дзеля гэтага мае быць нарыхтованы экспорт да Польшчы, Румыніі, Сыбіру і абшараў Аўстрыі.

З бальшавіцкага фронту. Заняцьце Адэсы. Варшава 26/III. Паводлуг апошніх вестак з паўднёва-захадняга бальшавіцкага фронту ў жытомірскім кірунку, бальшавікі ізноў занялі Житомір. Петлюраўцы адабралі Белую-Цэркву.

На Чорным моры, пасьля двудзённага бомбардаваньня ангельскаю эскадраю з трыццацёх ваенных караблёў, праціўнік высадзіў дэсант і заняў Адэсу.

Бальшавікі пад Рыгаю.

ВАРШАВА 26 VIII. У ваколіцах Рыгі, ў Сэвэндэнскім павеце аднавілася ізноў чыннасьць бальшавікоў, хаваючыхся па лясох.

Рабочы рух у Амэрыцы.

Варшава 26/VIII. Паводлуг вестак, адтрыманых тут з Вашынгтону, з'арганізаваные амэрыканскіе рабочые выпусьцілі адозву, ў якой патрабуюць, каб рабочые мелі сваіх прадстаўнікоў ў упраўленьнях чугунак і каб прыватные капіталы ня былі заложаны у упраўленьнях прыватных дарог. Стар-

ларускаю моваю, пра гэта чытаем вось што (разд. 4, ч. 1): „А писаръ земскиї маеть поруску литерами и словы рускими (г. зн. па беларуску) все листы, выписы и позвы писати, а не иншим езыком и словы, а прысягнути маеть на врад свой писарски тыми словы: Я прысегаю Пану Богу, в Тройцы единому". І даправды, ў тые часы беларуская мова панавала ня толькі у сябе дома, але і на Літве, Украіне, і з ёю лічыліся і ў Польшчы. І гэта тагды, як навет Заходняя Эуропа адно што вызвалялася з-пад апекі латынішчыны. У рукапісным экзэмпляры Літоўскага Статуту першай рэдакцыі (1529 г.), знайдзеным ў бышай Віленскай Акадэміі, каторы цяпер пераховываецца ў Публічнай Бібліотэцы ў Петраградзе, ёсьць гэтакі вершы:

Польшча квітне лаціною,
Літва квітне Русчызною.
Без той у Польшчы не пробудзеш,
Без сей у Літве блазнам будзеш.
Ведь-жа, Русь, іж твая хвала
По усем сьвеце юж дайграла.
Весяліся-ж ты, Русіне,
Твая слава ніглі ня згіне!

Народ беларускі утварыў сваю *цэркау* і яна у старые вякі вельмі была адметна ад цэркві маскоўскай.- адметна была сваёю службаю, набажэнствам і звычаямі, што трохі захавалося і да нашых часоў, ня гледзячы на забароны найсьв. Сыноду. Скажам, звычай абносіць навокала цэркві плашчаніцу ў пятніцу, а гэтак сама народны звычай хадзіць па валачобнаму на Вялікдзень ці з гвяздаю на Коляды засталіся яшчэ й да гэтага часу.

Цэркаў наша беларуская спакон веку была вольная і незалежная, яна толькі намінальна нібы залежыла ад константынопольскага патрыярха. Але патрыярх жыў сабе далёка, ў нашые царкоўные справы мяшаўся радка і за ўвесь час толькі раз прыязджаў да нас. І жыла тагды цэркау наша вольна і вольна тварыла сваё жыцьцё. А у 1414 г., пры вялікім князю Вітаўту-Александру, беларуская цэркаў абрала сабе асобнага мітрапаліта і з таго ўжо часу пайшло зусім вольнае і незалежнае жыцьце для беларускай цэркві.

Наша цэркау ня толькі была адметна ад маскоўскай сваімі звычаямі, але навет некаторымі вераваньнямі, хрысьцінамі, шлюбам і пахаваньнем. Усё гэта потым на Маскве абазвалі ерэсью і сталі выганяць з нашай цэркві. Нашае духавенство скрыва паглядало на маскоўскае, ведало яго горкую долю, але і недалюблівало. Мелеці Смятрыцкі і Касіян Саковіч пісалі, што ў Маскоўскім царстве жывуць адны рабы і што там навет старшыню іх катуюць батогамі і засуджаюць на „торговую казнь". А Бруханецкі пісаў пра маскалёў, што „жестокостію превосходят они все поганые народы".*)

*) Проф. С. Тарновский, Арх. Ю.-З. Р. ч. I, т. V, стр. 31.

Я. Л—н.

(*Працяг будзе*).

шыня жалезнадарожнага аддзелу амэрыканскага рабочага хаўрусу заявіў, што калі пажаданьні гэтыя ня будуць задавольнены, дык будзе абвешчана агульная жалезнадарожная забастоўка.

Забастоўка у Заглэмбі.

Сосновец 26/VIII. Забастоўка ў Заглэмбі-Домброўскім цягнецца далей.

Беларуская кроніка.

Беларуская Рада Віленшчыны і Горадзеншчыны аб літоўска-польскіх перагаворах. У зьвязку з польска-літоўскімі перагаворамі у Коўне 5—6 жніўня Рада Віленшчыны і Горадзеншчыны на пасядзэньні сваім 25-га жніўня вынесла пратэст проці гэтых перагавораў, што вяліся бяз удзелу прадстаўнікоў беларускага Ураду. Рада, апіраючыся на пастановы Усебеларускага Конгрэсу 1917 г. і зьезды Віленшчыны і Горадзеншчыны, падкрэсьлівае неабходнасьць незалежнасьці і непадзельнасьці Беларусі. Далей Рада зазначае, што права скліканьня Устаноўчага Сойму Беларусі належыць толькі да Рады Рэспублікі. Пытаньне аб дзяржаўнай належнасьці зямель з мяшаным насяленьнем павінно быць вырашано шляхом плебісцыту, але толькі посьле звароту на мейсцы беларускіх уцекачоў і посьле урэгуляваньня справы аб цывільнай і вайсковай уладзе на Беларусі.

Вечар памяці І. Луцкевіча. Віленскіе Беларускіе арганізацыі уладзілі 28 жніўня у залі Беларускай Гімназіі вечар памяці памёршага беларускага дзеяча, І. Луцкевіча.

Беларускае выдавецтво. У Вільні наладжано выдавецтво беларускіх кніжак, асабліва падручнікаў. Між іншым друкуецца і хутка выйдзе беларуска-расійскі слоўнік М. Гарэцкага.

Беларуская Дэлегацыя Ігумана у п. Рачкевіча. Як паведамляе „Goniec Miński" падчас пабыту у Ігумане Намесьніка Гэнэральнага Камісара п. Рачкевіча у яго была Беларуская Дэлегацыя, гаварыўшая з ім аб беларускіх справах.

Школьная Рада Меншчыны. Пры Беларускім Нацыянальным Камітэце заснавалася Беларуская Школьная Рада Меншчыны, якая працуе над высьненьнем становішча беларускіх школ у Менску і Меншчыне.

Беларускі настаўніцкі Інстытут. Менскі Настаўніцкі Інстытут пераходзіць пад загад Бел. Нац. Камітэту. Інстытут будзе рэформованы у чыста беларускім духу, каб стварыць сабою першую беларускую навучную вышэйшую школу. Лекцыі ў Інстытуце маюць распачацца сёлета восеньню. Выкладаньне будзе вясьціся ў беларускай мове.

Пры Беларускай Хрысьціянскай Злучнасьці адчынілася сэкцыя дабрачыннасьці, якая мае сваіх супрацоўнікоў ува усіх часьцях м. Менска. Дабрачынная сэкцыя мае прыйсьці з магчымай дапамогай з'убожэным жыхаром м. Менска, беларусам. Бальшавікі і немцы сваёй гаспадаркай і грабежствамі, якія яны лагодне называлі „эвакуацыяй" да шчэнту разбурылі у Менску усеякія прадпрыемствы і цяпер шмат людзей, раней працаваўшых у гэтых прадпрыемствах, знайходзяцца у страшна трудным стане.

Узнаўленьне чыннасьці «Цеткі».

Беларускае дабрабчыннае т-во „Цётка" заснаванае колкам беларускіх настаўніц у Менску у 1918 годзе, каторае пры бальшавіках павінно было спыніць сваю чыннасьць, ў хуткім часе ўзнаўляецца. Т-во ў сваім часе памагало глаўным чынам шкаляром і дзецям у прытулках.

МЕНСКАЕ ЖЫЦЬЦЕ.

— **Хлеб** апошнімі днямі у прыватных крамах прадаваўся па $4^{1}/_{2}$ руб. за фунт.

— **Першая партыя прадуктаў**, купленых харчовым аддзелам для Менска у Варшаве мае прыбыць сюды да 5-га гэтага месяца.

Пэўна гэта будзе мець уплыў на паніжэньне цэн харчовых прыпасаў, якіе усё яшчэ дорага каштуюць.

— **Грашавы курс** на мейсцовай чорнай біржы пакуль што во як стаіць:

За 20 руб. „кер."—$3^{1}/_{2}$ руб. цар.
За 275 руб. думск.—100 руб. цар.

Савецкіе грошы патроху пачалі даражэць.

— **Арганізацыя акружнага Суду** на новых асновах, па прыкладу Вільні, пачнецца у хуткім часе.

Уладжэньне так назыв. сельскай юстыцыі пачнецца пазьней.

Камэры міравых судзьдзяў у Менску маюць быць адчынены яшчэ праз 2 тыдні.

Чуецца патрэбнасьць нотарыяту у месьці.

— **Менскі Павятовы Аддзел Камітэту Дапамогі дзецям** (К.Р.Д.) які злажыўся ў скорасьці пасьля асвабаджэньня Менску ад бальшавікоў, працуе энэргічна і цёнгле. Выпраўлены дэлегаты у Варшаву, каб дастаць і прывезьці адтуль прадукты для дзяцей. Нядаўна была адтрымана невялікая колькасьць малака „Нэстле" і амэрыканскіх бісквітаў, якая была падзелена між сталымі і дзеннымі прытулкамі для дзяцей. Цяпер аддзел, папоўнены прадстаўнікамі R. P. O. і некаторых дабрачынных арганізацыяў, прыймае учасьць у падзеле прывезеных з Варшавы прадстаўніком міністэрствам працы і супольнай апекі п. Лоноттом прадуктаў—дару Амэрыкі для Польшчы. Як мы даведаліся, прадукты гэтыя раней назначаліся на Сылезіт, але ў Варшаве, пачуўшы ў якім стане апыніўся Менск пасьля бальшавікоў, назначэньне гэтае зьмянілі і паслалі іх сюды. Шчырае дзякуй за гэто тым у Варшаве, хто надумаўся так зрабіць.

Анэкдоты вершам.

Дагадлівы

Праараўшы маргоў двое,
Сеў мужык пасьнедаць,—
Змардаваўшыся, дык кожны
(Гэта трэба ведаць)

Зьесьць ахвотна—ня прысмакі,
Але што папала.
Ну, а наш мужык меў з дому
Хлеба шмат і сала.

У збанку учарашняй стравы.
Вось ён і заняўся:
Разлажыў сабе агнішча,
Дроў назапасаўся.

Усе к ладу. Галавешкі
Вецер праздзьмувае,
Сало смажыцца,—навокал
Пах прыемны ткае.

Ажно во... цыган зьявіўся,—
Чэрці, бач, прыгналі:
Ішоў шляхам, пачуў сало,
Напрамкі і валё.

«Добры вечар».—«Добры вечар».
—«Во стацьця падвала!—
Дзякуй Богу, ужо скора
Будзем есьці сало».

—«Будзем есьці»,—мужык кажа,—
«Ды ня усе, мой братка».
—«Як ня усе?»—цыган пытае,
«Ось табе загадка!»

А усе-ж сваей натуры
Цыган тут ня траце:
«Хіба ты, сваток, ня хочаш?
Дык мне болей хваце».

Альбэрт Паўловіч.

Беларускіе загадкі.

1. Адным поясам тысячу падпярэзана.
2. Шчука суне—лес пляне, на тым мейсцы царква стане.
3. Стаіць сасна, на сасне—ліпіна, на ліпе—канапліна, на канапліне—гліна, а у гліне—сьвініна.
4. Папяко паслоння на мілага гасьця; госьць будзе ці ня будзе, ганец назад ня прыбудзе.
5. Семсот варот, адзін уход.
6. Прыехалі камісары—гаспадароў увязалі, а хата праз вокны вышла.
7. Пад ліпаю мяцеліца мяце.
8. Ходзіць каля лесу, пяе куралесу; ні кура, ні певень, дзераўляны вевень.
9. Маленькі, крывенькі усё поле абегае.
10. Душу мае, красна сьпявае, як уража хвастом і прыціснe шарстом на кішкі бараней. Было дравам раней.
11. Праз живот—дарога, у нагах—трывога; пад дзіркаю волас дае красны голас.
12. Пабегла ліска каля лесу блізка; ні сьледу ня знаць, ні яе дагнаць.
13. Угары дуб сякуць, на увесь сьвет трэскі лятуць.
14. Грабі гору навярнулі.
15. У дзень—як коло, у ночы—як вуж. Хто адгадае,—паўне, мой муж?
16. У вечар на зямлю зьляціць, усю ноч пралежыць, а сонца убачыць, на небо ляціць.
17. Пяць кум, адны вароты.
18. На паліцы—дзьве лісіцы; што дадуць, то й зьядуць.
19. Пабегаў у лясок, задраўшы пасок.
20. Стары дзедзя на жэрдцы сядае.
21. Маці жоўлена, доч чырвона; сын хвадос самоў да нябес.
22. Злажу, замну, за мора пашлю; там мяне называюць, аба мне загукаюць.
23. Нарадзіўся прарок з белага каменя: стаў прарок прарокаць, сталі людзі з мертвых уставаць.
24. У цемнай цямніцы жывуць чарніцы, кялейкі стаўляюць, віном налівaюць.
25. Як жыў—быў чорны, а умер—стаў чорны.
26. Заду живот, сьпераду храбет.

(Адгадкі і працяг будуць).

Рэдактар-выдавец
І. ЛУЦЭВІЧ.

З дазвал. цэнзуры

Друкарня Я. Грынблята, Менск.